Մատթէոս
Եպիսկոպոսապետ
և Կաթուղիկոս
ամ Հայոց։
ամ․ 1858

ՄԱՏԹԷՈՍ ծառայ Քրիստոսի և անհասանելի կամօքն Աստուծոյ Եպիսկոպոսապետ և Կաթուղիկոս ամենայն Հայոց ծայրագոյն Պատրիարք համազգական նախամեծար Աթոռոյ Արարատեան Առաքելական Մայր Եկեղեցւոյ ԿԱԹՈՂԻԿԷ ԷՋՄԻԱԾՆԻ։ Հարազատ որդւոց Առաքելական Ամենաբարեպաշտ Հայաստանեայց ուղղափառ սուրբ Եկեղեցւոյ բարեպաշտ, Ազնուական և Ազգասէր Հասարակութեան Տէրախնամ քաղաքին Շուշւոյ ծանուցանեմք, զի Սինոդոսն սրբոյ Էջմիածնի եզրակացութեամբ իւրով ընդ մերով ատենապետութեամբ, տնօրինեալ է կարգել զեօթնատեսակ արդիւնս յաղերց՝ ցուցելոց 'ի Ձենջ յօգուտ հոգևոր դպրոցաց քաղաքիդ Շուշւոյ և շրջակայ սահմանաց նորին։ Սկիզբն և նպատակ Սինոդոսի 'ի վճռելն զայս հասարակական խնդիր հիմնաւորեալ է 'ի վերայ այնց ենթադատութեանց, զի առաւել հաստատուն միջոցօք ապահովեսցի վիճակ դպրոցական. պահպանութեան և մշտնջենական անյողդողդ նորուն յարատեւութեան, նկատմունք և պատճառ յապաւման յիշատակեալ եօթնատեսակ արդեանց պարունակին 'ի յետագայս. Նախ՝ զի վանօրայք, որ 'ի սահմանս Թեմիդ գտանելով 'ի բազմակարօտ և յանշուք դրութե և արդիւնաբեր կալուածք բազմաց 'ի նոցունց յանիրաւ տիրապետութե և հաստատութե արտաքին վիճաւորաց և ըստ այսմ անբաւականք անգամ 'ի հոգալ զանհրաժեշտ պէտս նորոգութե և անաղքատ սննդատութե սակաւաթիւ միաբանից նոցին, չկարեն ձեռնտու լինել սակաւամասնեայ գէթ օժանդակութ դպրոցական կառավարութեն։ Երկրորդ՝ կոպեկադրամք բարձեալք ըստ ընդհանրական կանոնի Տէրութեն 'ի ռոճկաց պաշտօնակատարաց տեղական Կոնսիստորիայից ըստ կարի նուազութե և աննշանաւորութեն տկարք են յոյժ 'ի զօրացուցանել և կենդանացուցանել զմեծապահանջ կարիս ծանրակշիռ ծախուց դպրոցին։ Երրորդ՝ նուիրադրամք յօգուտ որբոց և այրեաց վիճակին, որքան չնչինք են 'ի պէտս կարեաց ուսումնարանին՝ առաւել քան զայն անպատշաճք են և ընդդէմ արդար խղճի իսկ մուծանելոյ զայնս 'ի Թիւս աղբերց նորին, իբրև միակ սնունդ կենաց Թշուառ և անտերունջ որբացելոց և այրեաց հոգևորականաց։ Չորրորդ՝ նուէրք 'ի պսակատեաց, որոց սահմանադրութեն պայման չէր բացատրեալ ոչ 'ի նախառաջ յառաջարկութս Կոնսիստորիային և ոչ իսկ Հոգաբարձուաց ուսումնարանին, ենթադատեցաւ իբրև ծանրութի իմն հոգևոր հարկի ժողովրդեանն և հետևաբար յարուցիչ տրտնջմանց։ Հինգերորդ՝ նուէրք 'ի մտանողացն 'ի հոգևորականութի կամ 'ի ձեռնադրելեաց 'ի քահանայ, ըստ տարապայման անհամաձայնութե կանոնական սահմանաց Եկեղեցւոյ Հայոց և նոյն իսկ հոգևոր նշանակութեն ծանեաւ անվայել և հակառակ բարոյական սկզբանց կանոնին։ Վեցերորդ՝ և եօթներորդ՝ սրբադրամ անուանեալ արդիւնք ըստ անբացայայտ մեկնութե պայմանաց սահմանադրութե նոցին, միայն ընդ կարծիքական ենթադատութ իբրև' ծնուցիչ անբաւականութեց, յորոց պահանջելն հասանէր զայնս։

Արդ ընկալեալ զգրաւոր բացայայտական բանս 'ի բարեպաշտ հասարակութէ Շուշի քաղաքի և զհաւատարիմ հաւաստիս առ այս հաւատարմացելոցն 'ի Ձենջ Ազնուական Եսայի բէկի Դոլուխանեանց, Պօդպօրուչիկ Գասպար բէկի Գասպարեանց, Յօհաննէս բէկի Բահաթուրեանց, Պարոն Յօհանջանի Շախեանց և Պարոն Պետրոսի Աղամալեանց մեք համախորհուրդ հանձուք Սրբազան Սինոդական Անդամոցն և Երբագնին հետամտութ ամ՝ պարագայից առաջարկութեց Ձերոց՝ բարւոք դատեցաք 'ի կատարումն Աստուածահաճ ձեռնարկութեց Ձերոց, Թողուլ վերստին զկարգեալ արդիւնս յօգուտ դպրոցին բացառութ յերից աղբերց՝ այն է՝ նուիրանաց, ենթադատելոց 'ի քահանայացուաց ըստ վերոյգրեալ անհամաձայնութե կանոնական կարգին Եկեղեցւոյ մերոյ սրբոյ և՛ս և կոպեկադրամոց 'ի ռոճկաց պաշտօնատարաց Կոնսիստորիային և՝ նուիրանաց յանուն աղքատիկ որբոց և այրեաց ժողովելոց։ Իսկ զառարկայն տնօրէնութե արդեանց կալուածոց վանօրէիցն Թեմիդ և եղանակի կառավարութե նոցին, նոյնպէս և զքննութին և զհաստատութի կանոնաց՝ սահմանելոց վասն ուսումնարանին, յանձնեցաք 'ի տնօրէնութի Սինոդին։

Մնայ Ձեզ միաւորել զջոյթ և զհոգատարութի Ձեր զպահպանութէ վանօրէից վիճակին Ղարաբաղու՝ զպաշտպանութէ կալուածոց նոցա յերեսաց անիրաւ տիրապետութեց օտարաց և զբարգաւաճութէ արդեանց նոցին. զի այնու վերածեալ [illegible] 'ի շքեղ և 'ի շէն դրութի և ուսումնարանն մատակարարեսցի որ[illegible]։

4195

ԳՐԱԴԱՐԱՆ

47195

Զեք տարակոյս զի այս օրինակ միաշունչ և սիրաշաղկապ նկրտումն Ձեր 'ի մի նպատակ առաքինական գործոյն, ծնանելոց է զբիւրատեսակ արդասիս բարուն և յայնժամ մանկտիք Հայաստանեայց լուսաւորեալք մտօք և հոգւով, որ 'ի մեր պաշտօնս հոգևորն սպասաւորուն Տաճարին Աստուծոյ, որ 'ի քաղաքական բարեկրթուն և որ յազգի ազգի գիտունս և պաշտօնս՝ հանդիսասցին փառօք 'ի պարծանս Ազգի և այնու անմահացուսցեն 'ի յիշատակս ուրեանց և ապագայ սերնդեան զՁեզ՝ զնախանձախնդիր պատճառսդ անմահ և անջնջելի բարուն:

Արդ ուրեմն զուգուք, որ է մեզ բաքեաց 'ի մի յօդ բարոյական 'ի մի փոյթ եռանդն ազգասիրական հոգի յառաջ տարէք զայդ ձեռնարկ գովանի, ի կատար հանեք զդա; Թող ծաղկեսցի ուսումնարանն; Թող փթթեսցին երեխայք Ձեր, որդիք Հայրենի եկեղեցւոյն: Թող 'ի մատաղ շրթունս նոցա օրհնեսցին անուն Ձեր 'ի խորին զգացմունս երախտագիտութեան և Դուք պսակեսջիք աւետաբանական երանութեամբք յերջանիկ փառս անմահից:

Եւ մեք յանձն առնելով զՁեզ 'ի խնամս Ամենակարողին Աստուծոյ, և հայցելով Ձեզ զժամանդակուն շնորհաց նորա 'ի յաջողուն առաքինական գործոյդ միամք վասն ազգին կենաց և բարօրուն Ձերոյ:

Ի Հերթոյ [illegible] Մ[illegible] Կ[illegible] [illegible] Հայոց:

Համար 153.

Յամի Փրկչական 1861 ամի.

'ի „ „ Ապրիլի.

'ի մեր Էջմիածին.

47195

ՄԱՇՏՈՑՅԱՆ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ
ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ

ՄՄ Հայագիտական գրադարան
MAL014894